

Glücklich, Julius

O úřadech zemských a dosazování jich

In: Glücklich, Julius. *Nová redakce zemského zřízení království českého z posledních let před českým povstáním*. Brno: Filosofická fakulta s podporou Ministerstva školství a národní osvěty, 1936, pp. 49-52

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/126537>

Access Date: 24. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

zemskými nevykonal, k místu a konci sobě toho nepřivedl, aby téhož přijetí do stavu rytířského a do země s dědici a budoucími svými užití nemohl, nýbrž takové přijetí i relativně sněmovní minouti a z desk zemských přetržena býti má a žádný z těch, byť pak^f toho^g znovu při stavích, aby do stavu panského, rytířského neb za obyvatele do země přijat býti žádal, užití nemá a moci nebude¹.

A^h sem přináleží artykul A XV vejs položený².

^a No 3 nemá A. Viz pozn. ^a u předešl. art.

^b nicméně budoucně kdo by sněm 1610.

^c téhož času A a sněm 1610.

^d s sebou A.

^e kdož by A a sněm 1610.

^f pak potom A.

^g toho potom sněm 1610.

^h A má z celé této věty jen A.

¹ *Až potud vše převzato z art. sněmu 1610 O přijímání cizozemcův do země. Viz. tištěné art. toho sněmu str. LXXXIII—LXXXVIII. Srov. též Řád stavu rytířského a vladckého z 23. října 1609, otištěný u Vl. Klecandy, Přijímání do rytířského stavu v zemích českých a rakouských na počátku novověku (v Praze 1928) str. 85—87 a před tím u Gindelyho, Die Entwicklung des böhmischen Adels str. 33—34.*

² Viz tam.

O úřadech^a zemských a dosazování jich^a.

A XLIII.

My Vladislav^a, z Boží milosti uherský, český etc. král, markrabě moravský etc. Na sněmu obecním, kterýž jest držán na Suché dni letničné léta Božího tisícého čtyřstého devadesátého sedmého všeho království českého, takto jsme úřady, zemské téhož království zříditi a rozdělití ráčili, kteříž úřadové na věčné časy a budoucí při kterých stavích zůstati mají a o to víc rozdělení a ruoznice na žádné časy aby nebyla.

^a *U rukou a po straně: O rovnosti v soudích a dosazování od J. Mti král. vyšších i nižších úředníkův. Sněm léta 1610 folio 28. Item 1608 folio 21. Srov. zde nový A XXXV.*

^a a dosazování jich A; tiisk 1564 pouze O úřadech zemských.

^a V. Budovcem v B poznamenáno po straně: 8.

A XLIII*.

Úřadové stavu panského vuobec za právo nalezení: purkrabství pražské, hofmistrství zemské, maršalství zemské, komornictví zemské, sudství zemské, kancléřství zemské a sudství dvorské.

* *Nezměněn.*

A XLV*.

Úřadové stavu vládyckému vůbec za právo nalezení spolu se pány: purkrabství karlstajnské, kdež se koruna a klénoti zemští chovají, spolu se pány, aby byl jeden z panuov a druhý z vládyk. A ti spolu zámek Karlstajn držeti a chovati mají. A ti nám mají přísahu učiniti i budoucím králuom českým i vši koruně a obci království českého podlé práva a obyčeje starodavního.

* *Nezměněn.*

A XLVI*.

Úřadové stavu vládyckému toliko samému nalezení vuobec za právo: písařství zemské, podkomořství zemské, purkrabství kraje hradeckého dávati máme i budoucí Naši králové čeští, však s takovou vajímkou: což se podkomořství dotýče, jestliže by kdo v Starém městě Pražském z vládyk byl, toho My i budoucí králové čeští máme vuoli na ten úřad vsaditi, kdo by se Nám na ten úřad hodný býti zdál, na podkomořství.

* *Nezměněn.*

A XLVII*.

Co se mincmajstrství dotýče, to My i budoucí králové čeští v vuoli a v moci sobě pozuostavujeme a necháváme z těch tří stavuov, totižto panského, rytířského a městského stavu jej dáti, komuž by se Nám zdálo a líbilo, osobě. A tu osobu abychom mohli změnit i jiného na to místo vsaditi, když by se Nám líbilo i budoucím králům českým.

* *Nezměněn.*

B I*.

Což se maršalství zemského dotýče, král J. Mt. ráčil k tomu své povolení dáti: neuchoval-li by Buoš smrti bez dědicův nynějšího

maršalka, že ten úřad má též a tak zuostati v tom způsobu bez dědictví jakožto svrchu psaní úřadové zemští. A jakož se páni Dubští hlásí a Jiří a Viktorýn z Ronova, že by k tomu úřadu spravedlnost míti měli; neuchoval-li by Bůh nynějšího maršalka smrtí bez dědicov, přišlo-li by k tomu a oni to dostatečně pokázali, že k tomu spravedlnost mají, což jistého ukáží, toho také podle své spravedlnosti užiti mají¹.

* *Nezměněn.*

¹ *Skoro doslovně u Emlera, Reliquiae tabularum II, str. 517, dále pak v zřízení zemském z r. 1500 a 1549. Viktorýn a Jiří Křinecký z Ronova připomínají se dále v Reliquiae tabularum I, str. 216, Jiří tamtéž str. 149, 159, 200, 219, 224 a II, 518; snad téhož Jiřího Křineckého z Ronova týká se též poznámka v D 7 V 45, A 9 jakožto prostředníka při uzavření smlouvy a Viktorýna Křineckého z Ronova na A 13 jako posla zemského soudu k urovnání sporu r. 1506, jak mi to vše laskavě vyhledáno archivem ministerstva vnitra. — Viz zde pozn. ² u B II.*

B II*.

Aby¹ žádný skrze se sám ani skrze jinou osobu nesměl prositi z panuov ani z rytířstva za žádný úřad zemský za živnosti kterékoli osoby, kterýž by úřad zemský držal z panův nebo z rytířstva, chtě sobě nebo svým dětem nebo komu jinému prositi, dokudž ještě ty osoby živý jsou, kteréž ty úřady zemské drží: pakli by kteří úřadové zemští vyprošování byli jakýmžkoli obyčejem před tímto svolením anebo že by kdo na ně majestáty měl neb jakoužkoli jistotu nebo dědičně, že to žádné moci míti nemá proti tomu Našemu svolení a zřízení. Nebo ti úřadové mají býti svobodní a ten úřad tak umrlého aby král. J. Mt. s radou panskou a vládyckou dobrému cti zachovalému pánu nebo rytířskému člověku ráčil dáti, kterémuž by ten úřad příležel a který by se zemi hodil. A kdož by koli přes toto svolení vyprosil úřad po dnešní den a toho poziti chtěl, ten a takový aby čest i hrdlo ztratil a statek jeho aby na krále J. Mt. připadl^a. Pakli by pán který nebo vládyka drže úřad zemský jej vzdal dobrovolně, ten úřad J. Mt. král. s radou panuov a vládyk, kterémuž by stavu náležel, aby J. Mt. dáti ráčil podle svrchu psaného zuostání. A jmenovitě za tyto úřady nemá prošeno býti:

za	$\left\{ \begin{array}{l} \text{purkrabství pražské,} \\ \text{komornictví zemské,} \\ \text{kancleřství zemské,} \\ \text{hofmistrství zemské,} \\ \text{sudství české;} \end{array} \right.$	Tito úředové jsou panští.		
za			$\left\{ \begin{array}{l} \text{písařství zemské,} \\ \text{podkomořství,} \\ \text{purkrabství kraje hradeckého.} \end{array} \right.$	Tito úředové jsou vládykám.

Purkrabství karlstajnské, ten úřad jest společní, též zaň nemá prošeno býti. Za maršalství zemské nemá prošeno býti také. A dále o maršalství a odporu panuov Dubských a z Ronova Křineckých¹ položeno jest v dskách².

* *Nezměněn.*

^a *Ť rukou a naproti*: Ta pokuta minula, aby na krále nepripadla. Sněm léta 1608. *Viz o tom můj čl. Majestát Rudolfa II. o nekonfiskování statků, Pekařův Sborník II, kdež str. 15—16 citován tento artykul sněmu 1608. Jest zvláštní, že A ani B si této věci nepovšimly. Viz též Úvod.*

¹ *Téměř doslovně kromě posledních 2 vět Za maršalství . . . dskách u Emlera, Reliquiae tabularum II, str. 516/17. Pořad úřadů jest tam tento: purkrabství pražské, hofmistrství, komornictví, soudství, kancleřství.*

² *Pátrání po tomto „odporu“ bylo dosud bezvýsledné. Když pak Křinečtí z Ronova po Bílé hoře se vystěhovali do ciziny, ale na rozdíl od mnohých emigrantských šlechtických rodů domohli se vynikajícího postavení zvláště u dvora saského, později s Habsburky v dobrém poměru žijícího, člen tohoto rodu hrabě Jan Albrecht ucházel se po smrti Čenka z Lipého († 1682) o hodnost dědičného maršálka v král. českém, ale vídeňský dvůr dal přednost Berkům z Dubé. Viz o tom Sedláček v Ottově Sl. N. XV, str. 174.*

O přísaze nejvyšších úředníkův zemských a jiných soudců soudu zemského, dvorského i komorního i tudíž hajtmána hradu pražského a jiných úředníkův krále J. Mti.^a

B III*.

Přísaha nejvyššího purkrabí pražského.

Najvyšší purkrabě pražský takto má najprvé státi proti východu slunce tváří a na hlavě nemá nic míti, než prostovlas má